

**PROGRAM PREORIENTACJI
ZAWODOWEJ
DLA PRZEDSZKOLA SAMORZĄDOWEGO
NR 1 IM. JANA BRZECHWY
W TOMASZOWIE LUBELSKIM**

Opracowany na podstawie Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 16 sierpnia 2018 roku w sprawie doradztwa zawodowego

*"Wybierz sobie zawód, który lubisz,
a całe życie nie będziesz musiał pracować"*

Konfucjusz

SPIS TREŚCI

1. Wstęp
2. Cele edukacyjne
3. Treści programowe
4. Warunki dotyczące realizacji programu
5. Materiał nauczania
6. Formy i metody pracy
7. Literatura

WSTĘP

Stefan Kwiatkowski definiuje kształcenie przedzawodowe jako "okres wychowywania dziecka, a następnie ucznia przez pracę i do pracy, prowadzonego przez dom rodzinny, przedszkole, szkołę podstawową, gimnazjum, liceum ogólnokształcące, a także placówki opiekuńczo – wychowawcze, organizacje młodzieżowe, organizacje wyznaniowe".

Z powyższych definicji wynika, że jest ono pierwszym i bardzo istotnym etapem przygotowującym młodych ludzi do pracy. Kształcenie przedzawodowe jest rodzajem oddziaływania pedagogicznego w okresie przedszkolnym i szkolnym poprzedzającym systematyczne kształcenie prozawodowe i zawodowe. Na tym etapie należy zbliżyć dzieci do pracy człowieka, kształtować wiedzę o pracy, jak i pozytywny do niej stosunek, a także zbliżyć ich do świata techniki. Żeby to osiągnąć, potrzebny jest stały związek nauki z pracą. Taka struktura treści doskonale wpasowuje się w tę „nową” edukację, czyli edukację promującą indywidualny wysiłek jednostki, jej samorozwój, rozumienie procesów zachodzących w przyrodzie, społeczeństwie, kulturze, pobudzającej ciekawość świata, i ciekawość działania w nim. Warto zwrócić także uwagę na ważność wyrabiania i promowania u dzieci od najmłodszych lat nawyku pracy, który kształtuje cechy odpowiedzialności i obowiązkowości. Zajęcia promujące pracę w przedszkolu można oprzeć na pedagogice zabawy. Zabawa jest tą formą aktywności najmłodszych, która stanowi niezwykle ważny etap nauki i działania w przyszłej roli zawodowej.

Tak, więc zapoznavanie dzieci w przedszkolu z tematyką świata pracy wykonuje się w formie zabaw zarówno indywidualnych jak i zespołowych. Wiedzę o zawodach dzieci wyrażają także poprzez aktywność na zajęciach i bogatą twórczość artystyczną. Preorientacja zawodowa w wieku przedszkolnym

jest okresem przed decyzyjnym w procesie wyboru zawodu, zawiera w sobie jedynie czynności przygotowawcze, które nie są związane z decyzją o wyborze zawodu.

Dzieci z dużym zainteresowaniem obserwują pracę ludzi dorosłych, zwracają uwagę na czynności wykonywane przez rodziców, rodzeństwo i osoby z najbliższego otoczenia. Te spostrzeżenia znajdują odzwierciedlenie w zabawach tematycznych dzieci, w których najbardziej widoczny jest związek zabawy z różnymi formami pracy ludzkiej. Pojawiają się zabawy: w lekarza, w strażaka, policjanta, nauczyciela, w szkołę. Istotą tych zabaw jest odtwarzanie różnych czynności, sytuacji, faktów i zdarzeń zaobserwowanych w życiu. Zasadniczym celem zabaw jest poznanie społecznej rzeczywistości. Po tym etapie dziecko przechodzi do zabawy o tej samej treści, lecz o urozmaiconym przebiegu. Zaczyna lepiej rozumieć istotę i sens życia wykonywanego przez osobę dorosłą, zabawa zawiera więcej istotnych elementów tej czynności. Bezpośrednim celem zabawy jest dokonanie takich przekształceń, jakich dokonują dorośli w toku swego działania. Dzięki wytrwałości w naśladowaniu, obserwowaniu skutków własnych osiągnięć z osiągnięciami dorosłych, a także pomocy ze strony dorosłych – dziecko zapoznaje się z zawodami, różnymi przedmiotami i narzędziami oraz właściwym sposobem posługiwania się nimi. Początkowo w zabawach tematycznych młodsze dzieci poznają przede wszystkim aspekt czynnościowy danego zawodu. Natomiast wraz z wiekiem lepiej rozumieją istotę i sens zajęć wykonywanych przez ludzi dorosłych. Również zaczynają dostrzegać społeczne znaczenie pracy i wzajemną współzależność między zawodami.

Zabawy tematyczne umożliwiają dziecku wniknięcie w następną (na tym etapie rozwoju) rzeczywistość zawodową, uczą rozumieć świat oparty na zasadzie podziału pracy i poznać panujące w nim prawidłowości. Pozwalają dziecku

zauważyć nie tylko aspekt czynnościowy, ale także aspekt społeczny danego zawodu.

Przedszkole to nie tylko miejsce, w którym zaznajamia się dzieci z pracą ludzi różnych zawodów i wytworami ich pracy, ale także organizowanie własnej pracy dziecka. Doświadczanie konkretnych obowiązków, pracy w różnej postaci przyczyniają się do kształtowania u dzieci określonych warunków, umiejętności i postaw z pracą związanych. To poprzez działanie dziecko poznaje właściwości różnych przedmiotów, związki pomiędzy poszczególnymi zjawiskami, gromadzi doświadczenia potrzebne do późniejszych uogólnień. Konkretnie zadania, jakie w toku pracy ma rozwiązać, pobudzają je do szukania informacji, do wzbogacania własnej wiedzy, budzą zainteresowanie techniką. Z drugiej strony – uzyskane wiadomości właśnie w pracy podlegają najlepszemu sprawdzeniu i tą drogą zostają utrwalone.

W poznaniu ludzkiej pracy i ludzi różnych zawodów niemałą rolę spełnia literatura dziecięca – zarówno ilustracja jak i tekst. Dobrze dobrana i przekazana książka budzi zawsze duże zainteresowanie dzieci, daje im możliwość przeżyć emocjonalnych, jest swoistego rodzaju zabawą odbywającą się w wyobraźni. W celu urozmaicenia form i metod pracy należy wykorzystywać możliwości tkwiące w najbliższym środowisku. Sprzyjać temu mogą spotkania dzieci z reprezentantami różnych zawodów w przedszkolu. Dzieci w ten sposób wzbogacają swoją wiedzę na temat zawodów, poznają efekty pracy, narzędzia, charakterystyczny ubiór, dostrzegają i szanują pracę ludzi z bliskiego otoczenia. W czasie takich spotkań zdobyta przez dzieci wiedza inspirują je do organizowania zabaw tematycznych, wykorzystują do tego różne rekwizyty.

Dużą rolę w kształtowaniu wiedzy dzieci o pracy, zawodach spełnia wycieczka. Dzieci w sposób bezpośredni mają przekazywaną wiedzę. Obserwują pracę ludzi w najbliższym otoczeniu. Poznają i poszerzają nazwy czynności

wykonywanych przez przedstawicieli wybranych zawodów. Poznają wieloetapowość pracy, technologię i narzędzia. Wzbogacają swoje słownictwo. Wszystkie formy pracy w zakresie preorientacji zawodowej dostarczają dzieciom ogólnych wiadomości, rozbudzają różnokierunkowe zainteresowania, dostarczają wielu pozytywnych doznań, przeżyć, zachęcają do naśladowania, sugerują podejmowanie różnych działań, wzmacniają pozytywne uczucia, inspirują do podejmowania różnych form działalności.

CELE EDUKACYJNE

Celem preorientacji zawodowej jest wstępne zapoznanie dzieci z wybranymi zawodami najbliższymi ich otoczeniu, kształtowanie postawy pracy i motywacji do działania, pobudzanie i rozwijanie zainteresowań dzieci oraz stymulowanie ich pro-zawodowych marzeń.

Cele zostały opracowane według nadrzędnych celów wytyczonych w postawie programowej:

II Emocjonalny obszar rozwoju dziecka

wczuwa się w emocje i uczucia osób z najbliższego otoczenia;

III Społeczny obszar rozwoju dziecka

9) komunikuje się z dziećmi i osobami dorosłymi, wykorzystując komunikaty werbalne i pozawerbalne; wyraża swoje oczekiwania społeczne wobec innego dziecka, grupy.

IV Poznawczy obszar rozwoju dziecka:

wskazuje zawody wykonywane przez rodziców i osoby z najbliższego otoczenia, wyjaśnia, czym zajmuje się osoba wykonująca dany zawód;

Cel główny:

Celem preorientacji zawodowej jest wstępne zapoznanie dzieci z wybranymi zawodami najbliższymi ich otoczeniu, kształtowanie postawy pracy i motywacji do działania, pobudzanie i rozwijanie zainteresowań dzieci oraz stymulowanie ich pro-zawodowych marzeń.

Cele operacyjne:

Kończąc wychowanie przedszkolne i rozpoczynając naukę w szkole, w obszarach:

1. POZNAWANIE WŁASNYCH ZASOBÓW – dziecko:

- 1.1 określa, co lubi robić;
- 1.2 podaje przykłady różnych zainteresowań;
- 1.3 określa, co robi dobrze;
- 1.4 podejmuje działania i opisuje, co z nich wyniknęło dla niego i dla innych;

2. ŚWIAT ZAWODÓW I RYNEK PRACY – dziecko:

- 2.1 odgrywa różne role zawodowe w zabawie;
- 2.2 podaje nazwy zawodów wykonywanych przez osoby w jego najbliższym otoczeniu i te, które wzbudziły jego zainteresowanie oraz identyfikuje i opisuje czynności zawodowe wykonywane przez te osoby;
- 2.3 wskazuje zawody zaangażowane w powstawanie produktów codziennego użytku oraz w zdarzenia, w których uczestniczy (zakupy, koncert, poczta...);

2.4 podejmuje próby posługiwania się przyborami i narzędziami zgodnie z ich przeznaczeniem oraz w sposób twórczy i niekonwencjonalny;

2.5 opowiada o sobie w grupie rówieśniczej

3. RYNEK EDUKACYJNY I UCZENIE SIE PRZEZ CAŁE ŻYCIE – dziecko:

3.1 nazywa etapy edukacji (bez konieczności zachowania kolejności chronologicznej);

3.2 nazywa czynności, których lubi się uczyć.

4. PLANOWANIE WŁASNEGO ROZWOJU I PODEJMOWANIE DECYZJI EDUKACYJNO-ZAWODOWYCH – dziecko:

4.1 opowiada, kim chciałoby zostać;

4.2 na miarę swoich możliwości planuje własne działania (lub działania grupy) poprzez wskazanie pojedynczych czynności i zadań niezbędnych do realizacji celu;

4.3 podejmuje próby decydowania w ważnych dla niego sprawach (indywidualnie i w ramach grupy).

TREŚCI PROGRAMOWE

W programie uwzględniono cztery obszary celów szczegółowych, które wyznaczają treści programowe orientacji zawodowej.

1. Poznawanie własnych zasobów, m.in.: zainteresowań, zdolności i uzdolnień, mocnych i słabych stron jako potencjalnych obszarów do rozwoju, ograniczeń, kompetencji (wiedzy, umiejętności i postaw), wartości, predyspozycji zawodowych, stanu zdrowia.

2. Świat zawodów i rynek pracy, m.in.: poznawanie zawodów, wyszukiwanie oraz przetwarzanie informacji o zawodach i rynku pracy, umiejętność poruszania się po nim, poszukiwanie i utrzymanie pracy.

3. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie, m.in.: znajomość systemu edukacji i innych form uczenia się, wyszukiwanie oraz przetwarzanie informacji o formach i placówkach kształcenia, uczenie się przez całe życie.

4. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych, m.in.: planowanie ścieżki edukacyjnej i zawodowej z przygotowaniem do zdobywania doświadczenia zawodowego oraz refleksji nad nim, podejmowanie i zmiany decyzji dotyczących edukacji i pracy, korzystanie z całonocnego poradnictwa kariery.

WARUNKI DOTYCZĄCE REALIZACJI PROGRAMU

Określone w programie cele przewidziane są do realizacji:

a. podczas zajęć wychowania przedszkolnego (w ramach realizacji podstawy programowej);

b. podczas działań, które wynikają z rozporządzenia w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej, a które prowadzone są przez nauczycieli i specjalistów;

c. podczas innych działań związanych z preorientacją zawodową realizowanych w przedszkolu i poza nim (np. spotkania z pasjonatami i przedstawicielami różnych zawodów, wycieczki do zakładów pracy).

W realizacji programu preorientacji zawodowej powinno zostać włączone otoczenie społeczno-gospodarcze, w szczególności rodzice oraz przedstawiciele zakładów pracy i pracodawców, a także instytucji edukacyjnych oraz instytucji działających na rynku pracy.

Działania realizowane w ramach preorientacji zawodowej powinny wspierać eliminowanie stereotypów dotyczących ról społecznych i zawodowych.

Preorientacja zawodowa powinna być stałą perspektywą prowadzenia wychowania przedszkolnego w ciągu dnia, w trakcie swobodnych zajęć dzieci w kąciakach tematycznych oraz w czasie zajęć dotyczących poznawania zawodów najbliższych dziecku. W czasie zajęć dzieci powinny poszerzać świadomość dotycząca świata

zawodów z wykorzystaniem prostych zabaw, np. „Kto to zrobił?” (dzieci wspólnie z nauczycielem identyfikują osoby i zawody, „Jedziemy autobusem” (Kto prowadzi? Kto wyprodukował...? Kto posprzątał...?), memo (dopasowywanie atrybutów do zawodów).

Zadania z zakresu preorientacji zawodowej realizuje nauczyciel wychowania przedszkolnego, organizując zajęcia i wycieczki (np. do zakładów pracy), spotkania z przedstawicielami różnych zawodów. Do działań z preorientacji zawodowej rekomendujemy metody aktywizujące, dobierane z uwzględnieniem m.in.: wieku uczestników, typu zajęć oraz celów, jakie mają być osiągnięte. Wskazane jest wykorzystanie elementów metody projektu pozwalające na samodzielne formułowanie problemów przez dzieci oraz interdyscyplinarne poszukiwanie rozwiązań. Projekt pozwala dostrzec dzieciom związki między różnymi dziedzinami wiedzy, przygotowuje do przyszłego kooperatywnego uczenia się oraz autorskiego tworzenia schematów poznawczych stanowiących fundamenty dla dalszej edukacji. Szczegółowy opis przykładowych działań podejmowanych przez nauczyciela zawarty został w materiale nauczania dla

poszczególnych grup. Ponadto w realizację programu zaangażowani są specjaliści: logopeda, psycholog i inni (podkreślenie roli zaangażowania w kształtowaniu umiejętności i pokonywaniu trudności – wad/dysfunkcji).

Efektywność realizacji wyznaczonych celów warunkowana jest pozyskaniem do współpracy rodziców dzieci. Wsparcie ze strony rodziców poprzedzone zaznajomieniem ich z ideą preorientacji zawodowej wzmacnia działania przedszkola w tym obszarze, a przede wszystkim utrwała kształtowane postawy oraz samodzielność i poczucie sprawstwa u dzieci. Spotkania z rodzicami służą poszerzaniu świadomości w zakresie zadań i możliwości rozwojowych ich dzieci (działania prewencyjne w zakresie zbyt intensywnej i zbyt szerokiej stymulacji,

orientacji na samych efektach działań, a nie przyjemności z nich płynącej). Pozyskanie rodziców do współpracy w obszarze preorientacji zawodowej, gwarantuje możliwość szerszej współpracy ze środowiskiem lokalnym, np. spotkania z przedstawicielami różnych zawodów, organizacja wycieczek do zakładów pracy czy organizacja spotkań z pasjonatami.

MATERIAŁ NAUCZANIA: Załącznik nr 1

FORMY I METODY PRACY

Podczas realizacji treści programowych będzie stosowana praca z całą grupą, w małych zespołach, parach, oraz indywidualnie. Metody: zabawowa, praktycznego działania, stawianych zadań, aktywizujące i inne

LITERATURA

Kargulowa A., Rachańska W., "Projekt systemu orientacji zawodowej w szkole dziesięcioetniej", Warszawa 1987

Kwiatkowski S., Bogaj A., Baraniak B, "Pedagogika pracy", Warszawa 2007

<http://pedagogika.pracemgr.com.pl/> zabawa-ważnym elementem- preorientacji-zawodowej

<http://przedszkola.edu.pl/preorientacja-zawodowa-dziecka-w-wieku-przedszkolnym>